

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

5 mars 2003

B5-0163/2003

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

till följd av ett uttalande av kommissionen

ingivet i enlighet med artikel 37.2 i arbetsordningen

av Caroline Lucas, Raina A. Mercedes Echerer, Monica Frassoni, Pierre
Jonckheer, Per Gahrton, Alexander de Roo, Claude Turmes och Eurig Wyn

för Verts/ALE-gruppen

om WTO:s allmänna tjänstehandelsavtal (GATS), inklusive kulturell mångfald

Europaparlamentets resolution om WTO:s allmänna tjänstehandelsavtal (GATS), inklusive kulturell mångfald

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS),
- med beaktande av punkt 15 (tjänster) i Dohadeklarationen från ministermötet den 14 november 2001,
- med beaktande av Europeiska gemenskapens önskemål till andra WTO-länder om att de skall avreglera sina tjänstemarknader ytterligare,
- med beaktande av andra WTO-länders önskemål till Europeiska gemenskapen,
- med beaktande av de utkast till öppningsanbud som Europeiska gemenskapen tänker presentera för andra WTO-länder,
- med beaktande av artikel 133 i lydelsen enligt Nicefördraget, och av följande skäl:
 - A. Artikel 133 i Nicefördraget handlar om handel med tjänster. Att detta är ett känsligt område erkänns genom att gemenskapen och medlemsstaterna har delad behörighet att ingå avtal rörande handel med kulturella och audiovisuella tjänster, utbildningstjänster samt sociala tjänster och tjänster som rör människors hälsa.
 - B. Tillhandahållande av allmännyttiga tjänster är en viktig faktor för den ekonomiska, sociala och miljömässiga sammanhållningen. Det är också ett viktigt demokratiinstrument.
 - C. Offentliga myndigheter och institutioner på nationell, regional och lokal nivå måste därför ha kvar möjligheten att reglera de allmännyttiga tjänsterna (till exempel utbildning, hälsovård, kollektivtrafik, vattenförsörjning och avfallshantering) för att man skall kunna upprätthålla samhälls- och miljöstandarder, utan hot från GATS.
 - D. Sådana allmännyttiga tjänster som undantas från GATS ges en snäv definition i artikel I.3: ”en tjänst som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter”, vilket avser tjänster ”som tillhandahålls varken på kommersiella grunder eller i konkurrens med en eller flera tillhandahållare av tjänster”.
 - E. I EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna står det att ”unionen skall respektera den kulturella, religiösa och språkliga mångfalden” (artikel 22). Att bevara och skydda dessa värderingar såväl inom som utom EU måste alltid vara viktigare än handel.
 - F. Unescos Allmänna förklaring om kulturell mångfald understryker att ”den speciella karaktären hos kulturella varor och tjänster som bärare av identitet, värden och mening

[bör ägnas särskild uppmärksamhet], vilket gör att de inte får behandlas som andra handels- eller konsumtionsvaror” (artikel 8), och stadgar att ”marknadskrafterna kan inte ensamma garantera att kulturell mångfald, som är nyckeln till en bärkraftig mänsklig utveckling, bevaras och främjas” (artikel 11).

- G. När man väl har gjort åtaganden enligt GATS är det mycket besvärligt att dra sig ur. Förslagen till nya åtaganden gjordes inte tillgängliga för offentlig diskussion och parlamentariskt samråd innan de fick sin slutliga utformning.
- H. EU bör se till att det råder konsekvens mellan de önskemål man framför till andra länder och de anbud man är beredd att ge för sina egna tjänstesektorer, så att vi inte visar prov på dubbelmoral.
- I. I artikel IV.3 i GATS-avtalet föreskrivs att ”särskild hänsyn skall tas till de minst utvecklade ländernas stora svårigheter att göra specifika åtaganden med hänsyn till deras speciella ekonomiska situation och deras utvecklings-, handels- och finansiella behov”.
- J. Kommissionens förhandlingsmandat i WTO fastställdes av rådet 1999, före mötet i Seattle, och bör nu revideras.

Öppenhet och demokratisk kontroll

1. Europaparlamentet konstaterar att EU inte har några konstitutionella bestämmelser enligt vilka Europaparlamentet kan göra en ingående granskning av kommissionens utkast till förslag. Detta är ett talande exempel på EU:s demokratiska underskott och även en allvarlig anklagelse mot den interinstitutionella maktstrukturen.
2. Europaparlamentet påpekar, särskilt med tanke på att de nationella parlamenten får allt mindre befogenheter på området, att Europaparlamentet måste spela en större roll när man fattar beslut om utrikeshandelspolitiken, bland annat bör parlamentet ha insyn i förhandlingar om och ingående av internationella handelsavtal.
3. Europaparlamentet anser att det är orimligt att kommissionen fortsätter att förhandla i WTO enligt ett mandat den fick av rådet 1999. I synnerhet på tjänstehandelsområdet, där man nu i större utsträckning inser GATS' betydelse och komplexitet, bör rådet ge kommissionen nya direktiv. Parlamentet vill delta aktivt i arbetet med att utforma detta mandat.
4. Europaparlamentet noterar att kommissionen har gjort begränsade insatser för att sprida allmän information om GATS-förhandlingarna, men hävdar att detta på intet sätt kan betecknas som ett ingående samråd med Europaparlamentet. Om sådana förhandlingar skall vara demokratiskt legitima måste parlamentariker på såväl nationell nivå som EU-nivå ges både information och möjlighet att medverka.
5. Europaparlamentet påpekar att den offentliga granskningen och debatten om GATS i EU nästan enbart har byggts på material som har läckt ut i form av dokument om önskemål och anbud, som sedan har spridits av icke-statliga organisationer, vilket ger hela processen en starkt ironisk prägel.

Allmännyttiga tjänster och offentligt beslutsfattande

6. Europaparlamentet har full förståelse för allmänhetens stora oro över att de allmännyttiga tjänster som undantas från GATT definieras så snävt. Därför bör denna ändras eller försees med en tolkningsförklaring för att klargöra vilken räckvidd och ställning de nationella lagarna och förordningarna har.
7. Europaparlamentet anser att man i det nya kommissionsmandatet uttryckligen bör fastställa de offentliga myndigheternas samt de nationella, regionala och lokala institutionernas rätt att reglera de allmännyttiga tjänsterna (till exempel utbildning, hälsovård, kollektivtrafik, vattenförsörjning och avfallshantering) för att man skall kunna upprätthålla samhälls- och miljöstandarder, utan hot från GATS.
8. Europaparlamentet vill se en tydligare och auktoritativ förklaring om rätten att reglera, så att allmännyttan blir avgörande istället för handelsrelaterade kriterier, till exempel så kallade "necessity tests" eller kravet att välja den åtgärd som innebär minsta möjliga begränsning av handeln.

Konsekvenser för utvecklingsländerna

9. Europaparlamentet uppmanar EU att avstå från att framställa önskemål till utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna om ytterligare avreglering av deras tjänstemarknader, såvida och så länge det inte finns några konsekvensbedömningar för hållbarheten som visar att det berörda landet skulle dra klar nytta av detta.
10. Europaparlamentet inser att vissa av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna eventuellt har begränsad eller ingen som helst förmåga att reglera tjänstesektorer som tidigare var statligt kontrollerade eller ägda. Därför bör EU under inga omständigheter driva på ytterligare avreglering i sådana sektorer.
11. Europaparlamentet betonar också att många av EU:s önskemål, särskilt om investeringskontroller, skulle innebära att man måste undanröja legitima skyddsåtgärder som utvecklingsländerna vidtagit.
12. Europaparlamentet hävdar att vissa tjänstesektorer, till exempel vatten och renhållning, har en särskild ställning i utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna. De har direkta och dramatiska konsekvenser för det dagliga livet och behöver därför särskilt skyddas från exploatering.
13. Enligt Europaparlamentet har WTO:s tjänstehandelsråd inte uppfyllt sina förpliktelser i enlighet med artikel XIX.3 i GATS-avtalet att "göra en utvärdering av tjänstehandeln totalt sett och på sektorsbasis i enlighet med avtalets målsättningar". Dessa utvärderingar bör därför göras och offentliggöras innan de pågående förhandlingarna kan slutföras.

Kulturell mångfald

14. Europaparlamentet understryker att det är viktigt med kulturell mångfald samt att det är nödvändigt att respektera nationell och regional mångfald och föra fram det gemensamma

kulturarvet. Parlamentet anser därför att varje medlemsstat bör ha rättsligt manöverutrymme för att vidta de åtgärder som behövs inom kulturpolitiken och den audiovisuella politiken för att bevara och främja kulturell mångfald.

15. Europaparlamentet betonar att kulturella varor och tjänster är annorlunda än andra varor och tjänster och måste behandlas annorlunda i internationella handelsavtal så att de särskiljs från standardiserad masskonsumtion.
16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att behålla möjligheten för gemenskapen och dess medlemsstater och regioner att bevara och utveckla sin kapacitet att slå fast och genomföra strategier inom de kulturella och audiovisuella sektorerna i syfte att bevara den kulturella mångfalden.
17. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, EU:s medlemsstater och WTO:s generaldirektör.